

Onderzoeksverslag

Visie op onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen

Passend onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen in Zuid-Kennemerland

Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland

Onderwijsconsulenten met specialisme hoogbegaafdheid: Maria Zaal en Sandra Schelfaut

maart 2019

Voorwoord

Dit onderzoeksverslag is een weergave van ons onderzoek naar een dekkend netwerk voor hoogbegaafde leerlingen binnen ons samenwerkingsverband. Op de eerste plaats willen wij natuurlijk alle basisscholen bedanken die de moeite hebben genomen om de digitale vragenlijst in te vullen. Zonder deze input was dit onderzoek niet mogelijk geweest. Daarnaast willen we ook iedereen bedanken die met ons meegedacht heeft en ons geïnspireerd heeft: leidinggevende, collega's, trainers van de opleiding tot specialist hoogbegaafdheid.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	6
Hoofdstuk 1: Inleiding	6
Hoofdstuk 2: Inleiding in het denken in hoogbegaafdheid	7
Hoofdstuk 3: Onderzoeksopzet en uitvoering	13
Hoofdstuk 4: Resultaten	14
Hoofdstuk 5: Conclusies	31
Hoofdstuk 6: Aanbevelingen	31
Literatuurlijst	32
Bijlagen:	
- A: Vragenlijst Passend Onderwijs	33
- B: Minimumeisen Basisondersteuning	38
- C: Fasemodel Novilo	39
- D: Schijf van 5 voor HB onderwijs	40

Samenvatting

Om een goed beeld te krijgen van het dekkende netwerk binnen ons SWV met betrekking tot de hoogbegaafde leerlingen is er een onderzoek uitgevoerd onder de basisscholen. Uit het onderzoek blijkt dat nog niet alle basisscholen volgens de visie van het SWV onderwijs aan HB-leerlingen bieden. We hebben de wensen en behoeften van de basisscholen geïnterviewd en op basis daarvan een aantal aanbevelingen geformuleerd die binnen het bestuur van het SWV kunnen leiden tot besluitvorming.

Hoofdstuk 1: Inleiding

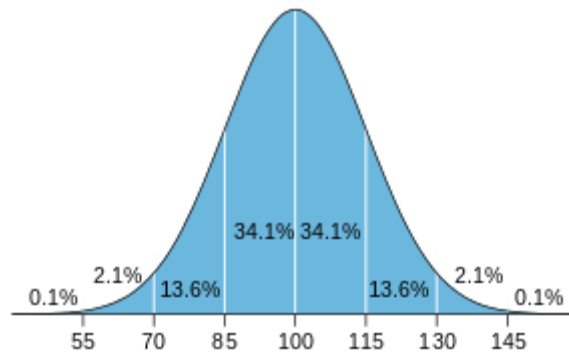
Als samenwerkingsverband zijn we iedere dag bezig om een zo goed mogelijk dekkend netwerk te realiseren voor passend onderwijs waarin voor iedere leerling een plek is. De groep hoogbegaafde leerlingen krijgt steeds meer aandacht. Vanuit het Samenwerkingsverband is er de afgelopen jaren aandacht besteed aan dit onderwerp middels leerkrachtmiddagen, het oprichten van de Day a Weekschool voor leerlingen van groep 5 t/m 8, het aanbieden van een opleiding tot HB-specialist. Ook vanuit de overheid is hier steeds meer de focus op gericht. Op dit moment kunnen er ook vanuit de samenwerkingsverbanden subsidies aangevraagd worden om het passende onderwijs voor deze leerlingen meer passend te maken. De centrale vraag binnen ons onderzoek was dan ook: wat is de huidige stand van zaken m.b.t. het passende onderwijs voor de hoogbegaafde leerling? Na onderzoek op de scholen en het formuleren van onze visie op hoogbegaafdheid willen we uiteindelijk komen tot het formuleren van een aantal aanbevelingen om tot een beter dekkend netwerk te komen. Deze aanbevelingen worden voorgelegd aan het bestuur van het samenwerkingsverband. Zij kunnen besluiten nemen over het vervolg. Besluiten kunnen omgezet worden in concrete projectplannen. De uitwerking van onze aanbeveling valt dus buiten dit onderzoek.

We moeten er voor zorgen dat er voor alle leerlingen een passend aanbod is. Dit betekent dat er met grote regelmaat gekeken moet worden naar het aanbod in de regio en de behoeften van de leerlingen.

Hoofdstuk 2: Inleiding in het denken over hoogbegaafdheid.

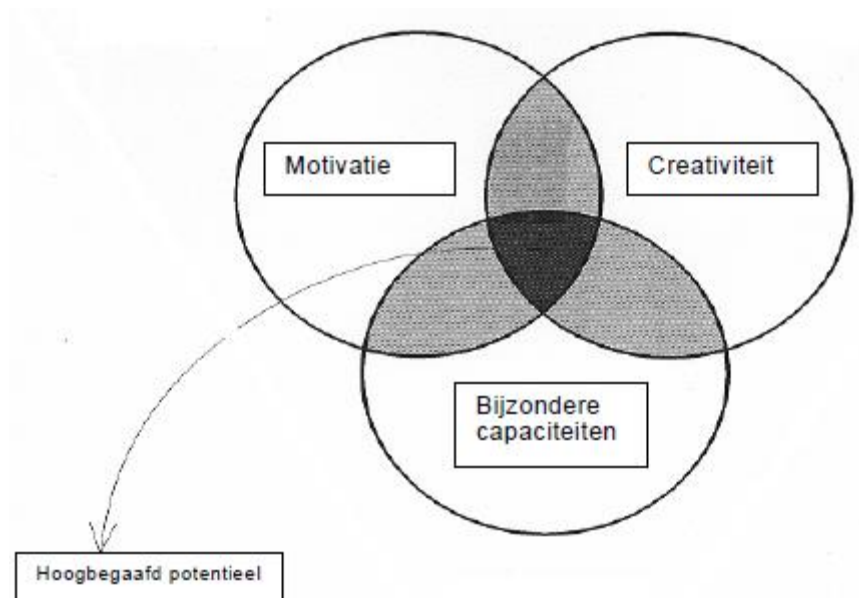
Het denken over en het definiëren van het begrip hoogbegaafdheid heeft in de loop der tijd een ontwikkeling doorgemaakt.

In eerste instantie werd hoogbegaafdheid gedefinieerd als hoogintelligent. De verdeling van intelligenties laat zich weergeven door een Gauss-curve waarbij een IQ van 100 als gemiddeld wordt beschouwd. Aan het uiteinde van de curve (de laatste 2 a 3 %) zitten aan de rechterkant van deze curve de leerlingen die 'hoogbegaafd' genoemd worden. We hebben het dan over leerlingen met een gemeten IQ van 130 en hoger.

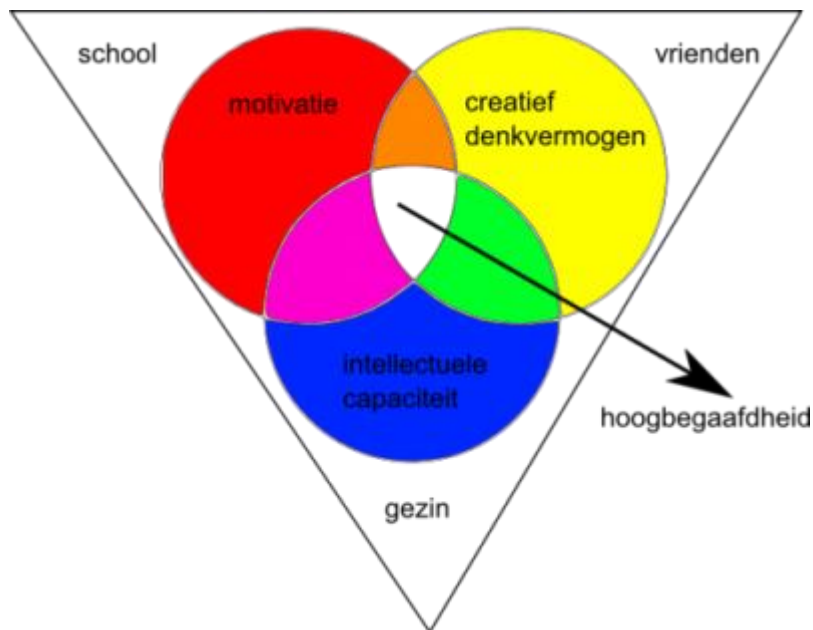

Later ontwikkelden diverse wetenschappers modellen waarin beschreven stond dat voor het begrip 'hoogbegaafdheid' niet alleen een hoge intelligentie van belang is.

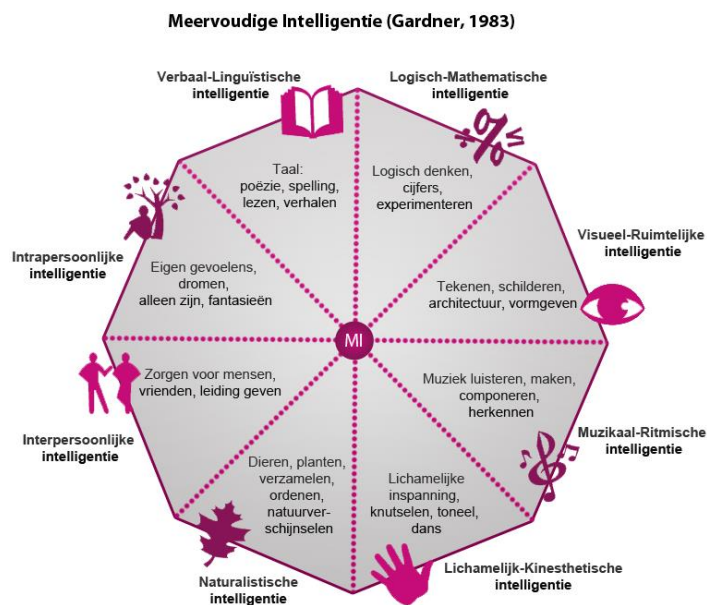
Renzulli beschreef hoogbegaafdheid als een samenspel van intelligentie, motivatie en creativiteit:

Mönks voegde daar later nog de factoren gezin, school en vrienden (peers) aan toe als belangrijkste omgevingsfactoren.

In de jaren '80 kwam **Gardner** met zijn model van meervoudige intelligentie: de mate waarin je de verschillende intelligenties ontwikkelt verschilt per mens. Men noemt iemand begaafd wanneer deze persoon getalenteerd is op een bepaald domein (of domeinen):

Bron: Landelijk Informatiepunt (Hoog)begaafdheid PO

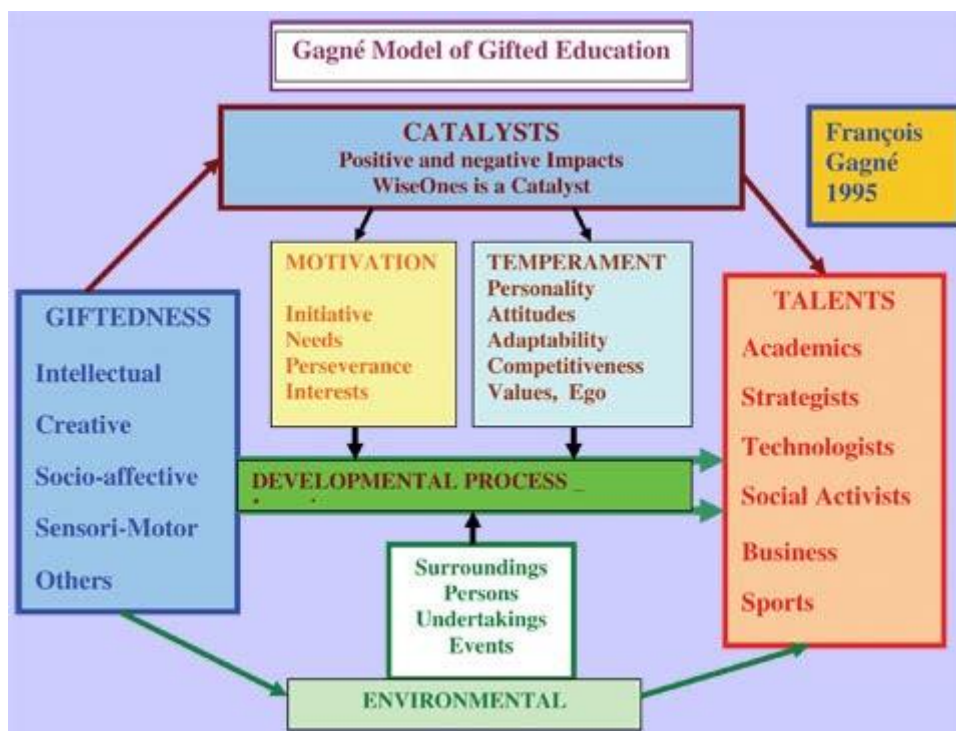
hoogbegaafdheid.slo.nl

Sternberg is van mening dat het model van Gardner waarin hij diverse intelligenties beschrijft in feite “talenten” zijn. Voor hem zijn naast een analytische intelligentie(gemeten met een IQ-test) ook de creatieve en praktische intelligentie van belang:

Theorie: Succesvolle intelligentie (Sternberg)

Het model van Sternberg is de basis geweest voor de ontwikkelingsgerichte benadering van **Gagné** (Differentiated Model of Giftedness and Talent) : er moet talent aanwezig zijn maar of dit ontwikkeld wordt ligt aan de dynamiek tussen persoonskenmerken, omgevingskenmerken en soms aan het toeval of de kansen die iemand krijgt. Gagné is van mening dat in de voorgaande modellen de aard van de wisselwerking tussen natuurlijke vermogens en aangeleerde vermogens onvoldoende is weergegeven.

Op dit moment wordt gedacht dat hoge intelligentie samen gaat met hoge gevoeligheid (Tessa Kieboom: cognitief luik en zijnsluik). Tessa Kieboom heeft sinds 2014 een leerstoel hoogbegaafdheid aan de universiteit in Hasselt (B). De theorie wordt door onderzoek en verdieping verder wetenschappelijk onderbouwd.

Visie:

Binnen het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland is in het ondersteuningsplan de visie geformuleerd dat “het realiseren van kwalitatief goed onderwijs en het efficiënt arrangeren naar de speciale voorzieningen moet zoveel mogelijk op schoolniveau worden georganiseerd. Dit betekent dat de bijbehorende middelen ook zoveel mogelijk op schoolniveau inzetbaar moeten zijn. De bekrachtigingsstructuur moet zodanig ingericht zijn dat het basisscholen bevordert hun onderwijs kwalitatief goed te ontwikkelen en minder beroep te doen op dure speciale onderwijsvoorzieningen.”

Binnen het denken over begaafdheid benoemt E. van Gerven in een artikel uit 2018 (Paradigmastrijd: denken over begaafdheid) 3 stromingen:

- Paradigma van het begaafde kind: Begaafdheid wordt gezien als een aanlegfactor. Hoge intelligentie gaat gepaard met heel specifieke zijnsfactoren en asynchrone ontwikkeling. Binnen het profiel van de begaafde leerling zijn relatieve sterkten en zwakten waarneembaar. In de praktijk leidt dit tot vaststaande interventies die voor alle begaafde kinderen passend zouden zijn.
- Paradigma van talentontwikkeling: Begaafdheid is een ontwikkelingspotentieel dat onder de juiste omstandigheid leidt tot uitmuntende prestaties. Vooral ontwikkelingskenmerken en kenmerken van het leerproces staan centraal. Er is minder aandacht voor de zijnskenmerken van de hoogbegaafde leerling.
- Paradigma van differentiedenken: Begaafdheid is niet zozeer een kwestie van aanleg maar eerder een begrip dat de al dan niet tijdelijke educatieve behoefte omschrijft. Begaafdheid is daarmee eerder een tijdelijke status met maar één boodschap: “ik heb meer nodig dan ik nu krijg om mij te blijven ontwikkelen”.

Wanneer wij de hoogbegaafde leerlingen beschrijven, gebaseerd op hedendaagse inzichten (o.a. Kieboom en Smeets) komen wij tot het volgende:

“De hoogbegaafde leerling kenmerkt zich door een snel denkvermogen, door zijn complex en creatief kunnen denken. De hoogbegaafde leerling is autonoom, gedreven en intens levend. De hoogbegaafde leerling schept plezier in creëren en kan dit het beste in contact met ontwikkelingsgelijken en als hem voldoende intellectuele uitdagingen geboden wordt. De hoogbegaafde leerling leert niet alleen meer en sneller maar ook kwalitatief anders. “

In bovenstaande beschrijving zijn kenmerken terug te vinden die te herleiden zijn tot de paradigma's die van Gerven beschreven heeft.

Als je uitgaat van deze beschrijving van de HB-leerling betekent dit dat de onderwijsbehoefte van deze leerling anders is dan die van de andere leerlingen in de groep. Het uitgangspunt blijft: goed onderwijs voor alle leerlingen. De basisscholen zijn verantwoordelijk voor het signaleren van deze leerlingen en het in kaart brengen van hun specifieke onderwijsbehoeften. Het creëren van een passend onderwijsaanbod is een logisch vervolg hierop.

Het ondersteuningsbudget vanuit het SWV kan gebruikt worden om het onderwijs aan HB-leerlingen op de eigen school vorm te geven. De scholen kunnen op die manier hun basisondersteuning aan deze leerlingen versterken. Het SWV volgt de landelijke ontwikkelingen op het gebied van onderwijs aan hoogbegaafden en heeft expertise. De contacten die het SWV onderhoudt met de scholen zorgt voor input voor het verder ontwikkelen en starten van initiatieven die schooloverstijgend binnen het SWV worden georganiseerd, met als doel het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen verder te optimaliseren en te zorgen dat er voor iedere HB-leerling een goede onderwijsplek is binnen het SWV (dekkend netwerk).

Wat vinden wij nu goed onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen op onze scholen?

Het is belangrijk dat de scholen werken vanuit een **visie** op de hoogbegaafde leerling: hoe definiëren wij de hoogbegaafde leerling en hoe kijken wij aan tegen de onderwijsbehoeften die deze leerling heeft? De visie wordt beschreven in een beleidsplan waarin de richting en de middelen worden aangegeven waarmee de school de gestelde doelen (goed onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen) wil bereiken. Dit mondt uit in een protocol, een gedragsovereenkomst in de vorm van een aantal uit te voeren stappen en te maken keuzes waarmee de leerkrachten in de groep aan het werk kunnen.

De eerste stap zal moeten zijn het **signaleren** van de hoogbegaafde leerling. Dit moet structureel gebeuren in de groepen 1 t/m 8, waarbij de info van de ouders ook een belangrijke rol speelt. Op basis van een theoretisch kader in de vorm van een screeningsinstrument leren leerkrachten meer te zien en een “zintuig” te ontwikkelen om deze leerling beter te begeleiden. Het is belangrijk dat leerkrachten op de hoogte zijn van de verschillen profielen van hoogbegaafde leerlingen omdat dit richting geeft aan het herkennen en adequaat handelen. Het signaleringsinstrument is ook belangrijk om eventuele misdiagnoses te voorkomen en bij te dragen aan de bewustwording van signalen van onderpresteren.

Vervolgens kan de leerkracht de hoogbegaafde leerling een zo passend mogelijk onderwijsaanbod bieden waarin bijvoorbeeld het stellen van hogere orde denkvragen (taxonomie van Bloom) een plaats krijgt. De leerkracht biedt de hoogbegaafde leerling minimaal de basisondersteuning door een doorgaande **compacte** en **verdiepende** leerlijn aan te bieden van groep 1 t/m 8. Afhankelijk van het intelligentieniveau is er een 1^e leerlijn (40% schrappen), 2^e leerlijn (60% schrappen) of 3^e leerlijn (70-80%) beschikbaar voor deze leerlingen. Dit vraagt speciale competenties van de leerkracht op pedagogisch, didactisch en interpersoonlijk vlak.

Om het bovenstaande te kunnen realiseren en in stand te kunnen houden is het belangrijk dat iedere school een **professionaliseringsplan** opstelt waarin zowel een introductie op het onderwerp en het leggen van een goede basis van benodigde leerkrachtvaardigheden als een borging op langere termijn wordt beschreven. Op deze manier krijgt goed onderwijs voor de hoogbegaafde leerling op de basisschool vorm.

Hoofdstuk 3: Onderzoeksopzet en uitvoering

We zijn begonnen met het ontwikkelen van een digitale vragenlijst m.b.v. Google Forms.

De vragen hebben we opgesteld m.b.v. informatie die we hebben gehaald uit diverse rapportages, o.a. “Passend onderwijs voor begaafde leerlingen binnen Samenwerkingsverbanden”(SLO maart 2018), het toezicht kader van de onderwijsinspectie en “Minimumeisen basisondersteuning” van WijsSein.

De vragenlijsten zijn in november 2018 via de schoolbesturen verspreid onder de basisscholen. Aanbevolen werd om deze vragenlijst met de betrokken personen rondom het beleid van hoogbegaafdheid op school (directeur, intern begeleider, HB-specialist, plusklasleerkracht etc.) samen in te vullen. De vragenlijst bestond uit twee delen: met het eerste gedeelte brengen we de feitelijke situatie op de scholen in kaart, het tweede gedeelte is gericht op de toekomst: wat moet er volgens u nog gebeuren om het onderwijs in Zuid-Kennemerland aan deze doelgroep te optimaliseren?

Hoofdstuk 4: Resultaten

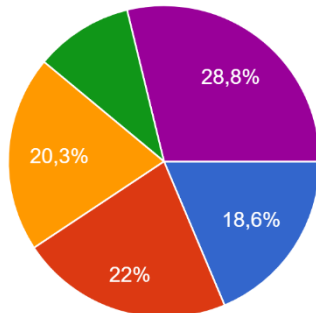
We hebben ons als doel gesteld om van minimaal 3 besturen een respons te krijgen van 70% van de scholen. Spaarnesant, Stopoz en Jong Leren hebben dit bereikt. Daarnaast wilden we van minimaal 3 éénpitters de reacties ontvangen. Er zijn 5 éénpitters die hebben meegewerkt, namelijk Al Ikhlāas, Antoniuschool, HMS, Icarus en de Josephschool. 84 scholen hebben een vragenlijst toegestuurd gekregen, daarvan zijn er 59 ingevuld ontvangen. In totaal hebben we een respons van 70,2%.

Voorafgaand aan dit onderzoek hebben wij aangeboden, wanneer er een minimale respons van 75% per bestuur zou zijn, een analyse te maken van de scholen binnen dat bestuur. Eén van de besturen heeft hier gebruik van gemaakt en ontvangt binnenkort het verslag.

Bestuur	Aantal scholen dat de vragenlijst heeft ontvangen	Aantal scholen dat de vragenlijst heeft ingevuld	Respons in procenten
Spaarnesant	21	21	100%
Stopoz	8	6	75%
Jongleren	11	8	73%
Salomo	18	11	61%
St. Bavo	10	6	60%
Haarlem Schoten	4	2	50%
éénpitters	12	5	42%

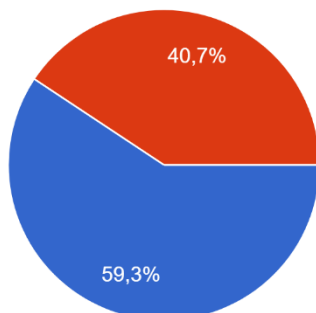
Resultaten vragenlijst:

Hebben jullie op school een visie op hoogbegaafdheid?

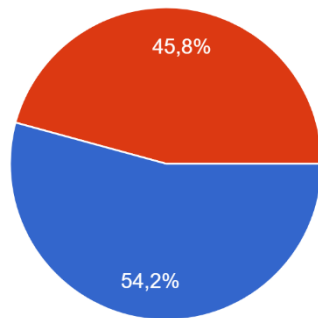
- 0 18,6 % Wij hebben geen specifieke visie op hoogbegaafdheid.
 - 0 22% De visie op hoogbegaafdheid verschilt per leerkracht.
 - 0 20,3% Onze visie op hoogbegaafdheid wordt door het gehele team gedragen
 - 0 10,2% Ieder teamlid onderwijst vanuit onze visie de hoogbegaafde leerlingen, signaleert daarbij ook de zogenaamde "moeilijke doelgroep".
 - 0 28,8% Vanuit onze visie maken de hoogbegaafde leerlingen gebruik van de gevorderde ondersteuning en kunnen ze gebruik maken van een externe hoogbegaafdheidsvoorziening.
- 35 van de 59 scholen geven aan dat de visie op hoogbegaafdheid gedragen wordt door het gehele team.
- 13 van de 59 scholen geven aan dat de visie op hoogbegaafdheid per leerkracht verschilt.
- 11 van de 59 scholen geven aan geen specifieke visie op hoogbegaafdheid te hebben.

Heeft de school een beleidsplan hoogbegaafdheid opgesteld?

- 0 59,3% Ja
 - 0 40,7% Nee
- 35 van de 59 scholen geeft aan dat er een beleidsplan hoogbegaafdheid opgesteld is.

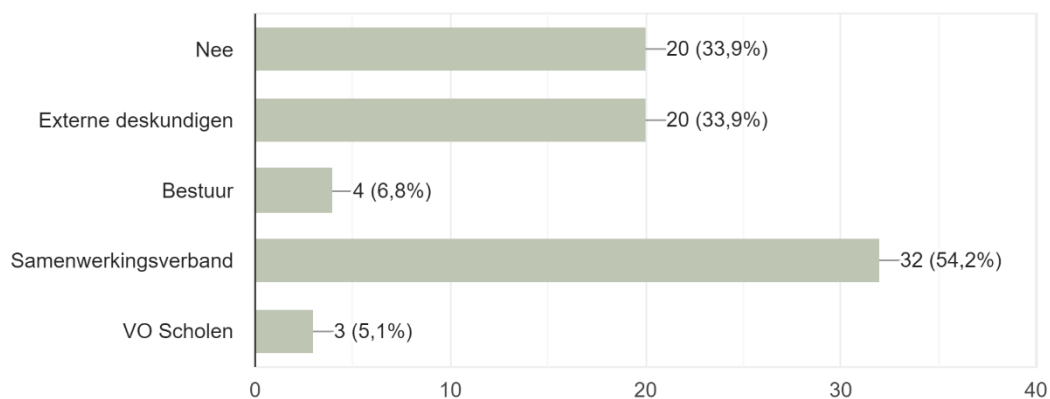
Staat het onderwijsaanbod voor hoogbegaafde leerlingen beschreven in het onderwijsprofiel?

- 0 54,2% Ja
- 0 45,8% Nee

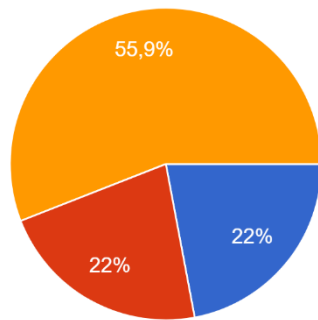
→ 32 van de 59 scholen geven aan dat het onderwijsaanbod voor hoogbegaafde leerlingen beschreven staat in het onderwijsprofiel.

Maakt de school gebruik van externe partners om het onderwijs aan hoogbegaafde kinderen te laten slagen? (Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- 32 van de 59 scholen geven aan gebruik te maken van het Samenwerkingsverband.
- 20 van de 59 scholen geven aan gebruik te maken van externe deskundigen.
- 4 van de 59 scholen geven aan gebruik te maken van hun eigen bestuur.
- 3 van de 59 scholen geven aan gebruik te maken van de VO-scholen.
- 20 van de 59 scholen geven aan geen gebruik te maken van externe partners.

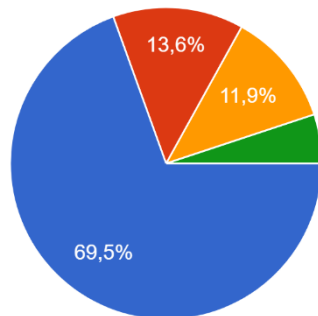
Is er een teamlid gespecialiseerd in hoogbegaafdheid?

- 0 22% Nee
- 0 22% Ja, minstens 1 teamlid met praktijkervaring, zonder gerichte opleiding.
- 0 55,9% Ja, minstens 1 teamlid die middels opleiding of nascholing gespecialiseerd is in hoogbegaafdheid.

→ 46 van de 59 scholen geven aan een teamlid te hebben gespecialiseerd in hoogbegaafdheid.

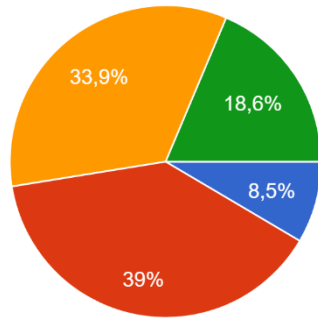
Professionalisering hoogbegaafdheid: Welke stelling is het meest passend bij jouw school?

- 0 69,5% Wij hebben geen professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen.
- 0 13,6% Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en het is wisselend of vrijblijvend of collega's deelnemen aan deze professionalisering.
- 0 11,9% Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en iedereen neemt ook deel aan deze professionalisering.
- 0 5,1% Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en iedereen neemt ook deel aan deze professionalisering. De professionalisering is niet langer op basiskennis en vaardigheden gericht, maar richt zich op gevorderde professionalisering.

→ 18 van de 59 scholen geven aan een professionaliseringsplan te hebben .

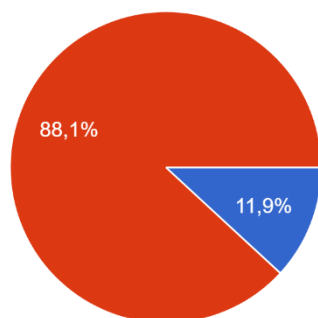
Signaleren: Welke stelling is het meest passend bij jouw school?

- ☐ 8,5% Niemand voert structureel signalering uit van hoogbegaafde leerlingen.
- ☐ 39% Wij voeren soms signalering uit van hoogbegaafde leerlingen, maar dit is per leerkracht afhankelijk en niet structureel.
- ☐ 33,9% Wij voeren structureel signalering van hoogbegaafde leerlingen voor alle groepen (1 t/m 8) uit.
- ☐ 18,6% Wij voeren structureel signalering van hoogbegaafde leerlingen voor alle groepen (1 t/m 8) uit. Bovendien signaleren wij moeilijke doelgroepen (o.a. onderpresteerders, faalangstige leerlingen, perfectionistische leerlingen).

- 31 van de 59 scholen geven aan structurele signalering uit te voeren in groep 1 t/m 8.
- 23 van de 59 scholen geven aan dat de signalering leerkracht afhankelijk is.
- 5 van de 59 scholen geven aan dat niemand structureel signaleert.

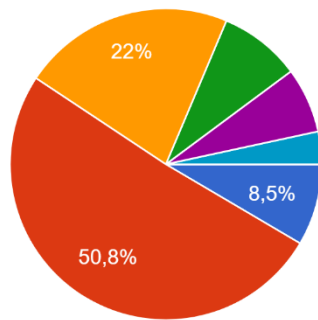
Is het lesmateriaal voor de hoogbegaafde leerlingen afkomstig van hogere leerjaren of specifiek voor deze doelgroep ontwikkeld/aangeschaft?

- ☐ 11,9% Het lesmateriaal is afkomstig van hogere leerjaren.
- ☐ 88,1% Het lesmateriaal is specifiek ontwikkeld/aangeschaft voor hoogbegaafde leerlingen.

- 52 van de 59 scholen geven aan dat het lesmateriaal specifiek is ontwikkeld/aangeschaft voor hoogbegaafde leerlingen.

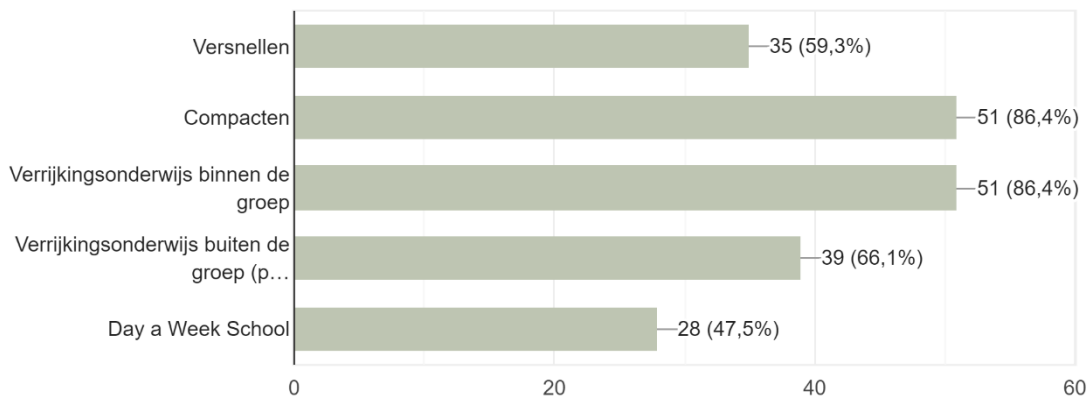
Is er elk leerjaar een plusaanbod?

- 0 8,5% Nee
- 0 50,8% Ja, vanaf groep 1 t/m 8
- 0 22% Ja, vanaf groep 2 t/m 8
- 0 8,5% Ja, vanaf groep 3 t/m 8
- 0 6,8% Ja, vanaf groep 4 t/m 8
- 0 3,4% Ja, vanaf groep 5 t/m 8
- 0 0% Ja vanaf groep 6 t/m 8
- 0 0% Ja, in groep 7 en 8

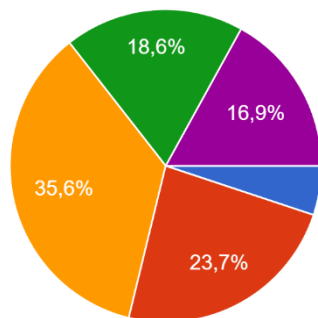
→ 30 van de 59 scholen geven aan in groep 1 t/m 8 een plusaanbod te hebben.

Welke begeleidingsmaatregelen worden bij hoogbegaafde leerlingen door school ingezet? (Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- 51 van de 59 scholen geven aan het compacten van de lesstof in te zetten als begeleidingsmaatregel.
- 51 van de 59 scholen geven aan verrijkingsonderwijs binnen de groep in te zetten als begeleidingsmaatregel.
- 39 van de 59 scholen geven aan het verrijkingsonderwijs buiten de groep (plusklas) in te zetten als begeleidingsmaatregel.
- 35 van de 59 scholen geven aan het versnellen in te zetten als begeleidingsmaatregel.
- 28 van de 59 scholen geven aan Day a Week school in te zetten als begeleidingsmaatregel.

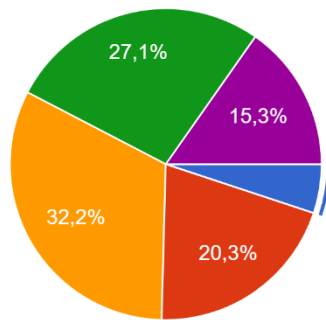
Hoe ziet het compacten van de lesstof van de hoogbegaafde leerlingen eruit?

- 0 5,1% Wij compacten de lesstof niet.
- 0 23,7% De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en afhankelijk van de leerkracht wordt de lesstof gecompact.
- 0 35,6% De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in groep 1 t/m 8 wordt de lesstof voor 1 of 2 vakgebieden compact aangeboden.
- 0 18,6% Ieder teamlid compact de lesstof voor hoogbegaafde leerlingen op 3 of meer vakgebieden en er is een verdergaande differentiatie (in leerdoelen, weektaak en instructie) met een verdergaand verrijkingsaanbod in en/of buiten de klas.
- 0 16,9% De hoogbegaafde leerlingen maken gebruik van Day a Week School, de lesstof wordt gecompact binnen de overige 4 lesdagen.

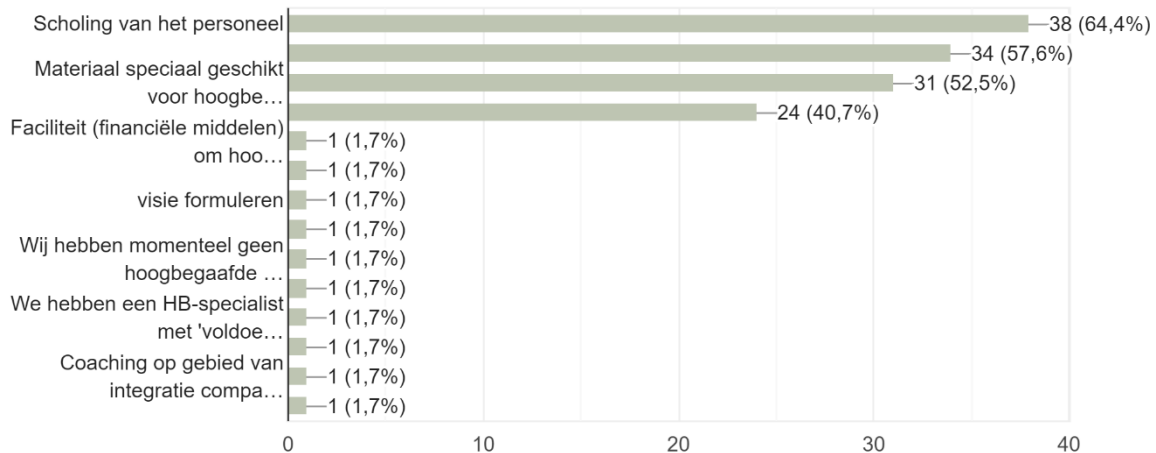
- 42 van de 59 scholen geven aan dat de reguliere lesstof wordt gevolgd en dat de lesstof voor 1 of meerdere vakgebieden compact wordt aangeboden.
- 14 van de 59 scholen geven aan dat de reguliere lesstof wordt gevolgd en het leerkracht afhankelijk is of de leerstof wordt gecompact.
- 3 van de 59 scholen geven aan de lesstof niet te compacten.

Hoe ziet het verrijken van de lesstof eruit?

- 0 5,1% Wij verrijken de lesstof niet.
 - 0 20,3% De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en afhankelijk van de leerkracht wordt de lesstof verrijkt.
 - 0 32,2% De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in alle leerjaren wordt de lesstof op 1 of 2 vakgebieden verrijkt.
 - 0 27,1% Ieder teamlid verrijkt de lesstof voor hoogbegaafde leerlingen voor 3 of meer vakgebieden, dit in combinatie met een verdergaande differentiatie en een verdergaand ondersteuningsaanbod in en/of buiten de klas. Deze aanpassing is voor een grote groep hoogbegaafde leerlingen toereikend, maar voor een deel niet (exceptioneel hoogbegaafd en/of twice-exceptional).
 - 0 15,3% De hoogbegaafde leerlingen kunnen gebruik maken van zeer gespecialiseerde ondersteuning, die naast het volledig compacten en het verrijken van de lesstof op 3 of meer vakgebieden, geboden wordt op het gebied van gedragsproblematiek en leerproblematiek. Ook een voorziening als Day a Week School valt onder deze gespecialiseerde ondersteuning.
- 44 van de 59 scholen geven aan dat de reguliere lesstof wordt gevolgd en dat de lesstof voor 1 of meerdere vakgebieden verrijkt wordt aangeboden.
- 12 van de 59 scholen geven aan dat het afhankelijk van de leerkracht is of de lesstof wordt verrijkt.
- 3 van de 59 scholen geven aan de lesstof niet te verrijken.

Wat heeft u als school nodig om passend onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen te optimaliseren? (Meerdere antwoorden mogelijk)

64% Scholing van het personeel

57,6% FTE, meer formatie om een teamlid als HB Specialist in te zetten

52,5% Materiaal speciaal geschikt voor hoogbegaafde leerlingen

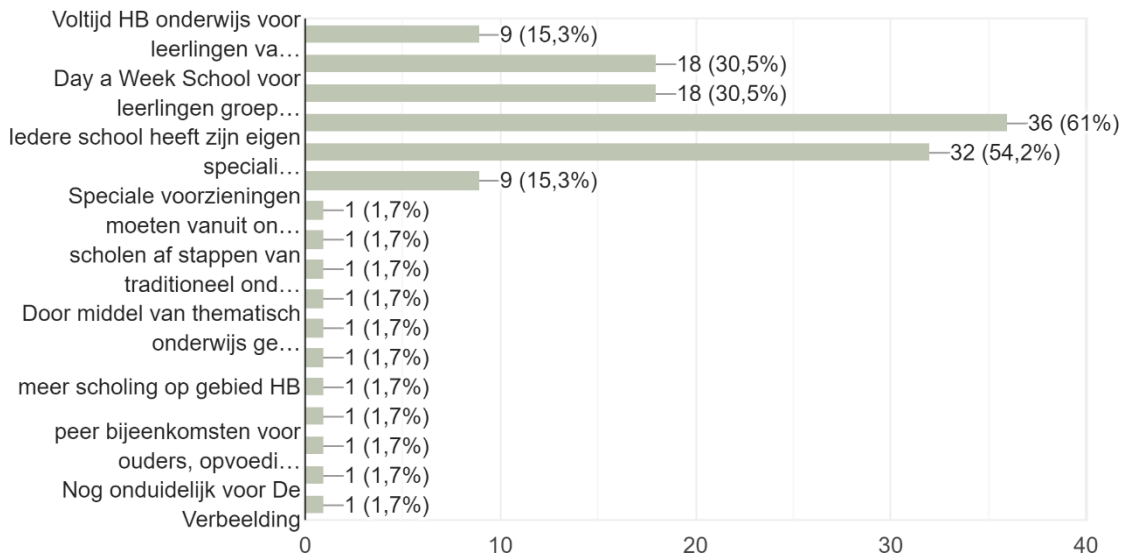
40,7% Coaching

Overige opmerkingen (éénmaal genoemd):

- Financiële middelen, zorggelden zijn niet toereikend.
- Visie formuleren heb ik nodig.
- Basisopleiding en vervolgopleiding HB in Haarlem.
- Leernetwerk HB koppelen aan DWS.
- Wij hebben momenteel geen HB-leerlingen op school.
- Eerst intern de boel op orde, dit kunnen we denk ik zelf.
- Uitbreiding uren HB-specialist om in de groepen te observeren en de leerkracht te coachen.
- Coaching voor de HB-leerlingen op de gebieden Leren leren, samenwerken en faalangst
- Coaching van leerkrachten gericht op compacten en verrijken.
- Welke begeleiding kunnen jullie ons adviseren voor jonge kinderen t/m 6 jaar?

- 38 van de 59 scholen geven aan behoefte te hebben aan scholing van het personeel.
- 34 van de 59 scholen geven aan behoefte te hebben aan meer formatie (FTE) om een teamlid als HB Specialist in te zetten.
- 31 van de 59 scholen geven aan behoefte te hebben aan materiaal speciaal geschikt voor hoogbegaafde leerlingen.
- 24 van de 59 scholen geven aan behoefte te hebben aan coaching.

Welke ideeën zou u in de toekomst gerealiseerd willen zien binnen ons Samenwerkingsverband? (Meerdere antwoorden mogelijk)

61% Een expertise pool voor scholen die ondersteuning nodig hebben op het gebied van hoogbegaafdheid.

54,2% Iedere school heeft zijn eigen specialist hoogbegaafdheid.

30,5% Een speciale voorziening voor dubbel-bijzonder hoogbegaafde leerlingen.

30,5% Day a Week School voor leerlingen groep 1 t/m 4.

15,3% Voltijd HB onderwijs voor leerlingen van groep 1 t/m 8.

15,3% Ik ben tevreden met de huidige voorzieningen binnen het SWV.

Overige opmerkingen (éénmaal genoemd)

- Speciale voorzieningen moeten vanuit onze visie op de eigen school gerealiseerd kunnen worden.
- Scholing vanuit het SWV.
- Scholen moeten afstappen van traditioneel onderwijs en meer met de kinderen praten dan over de kinderen.
- Inclusief onderwijs onderwijs HB van 1 t/m 8 op de eigen school.
- D.m.v. thematisch onderwijs genoeg mogelijkheden voor alle (dus ook HB-) leerlingen.
- HB-materiaal in kaart brengen op de verschillende scholen en uitwisselen van ervaringen.
- Meer scholing op het gebied van HB.
- Materiaal uitleenpunt voor specifiek HB-materiaal.
- Screeningslijst HB/signaleringslijst bereikbaar via website SWV.
- Peer bijeenkomsten voor ouders.
- Bijeenkomsten met opvoedingstips voor ouders van HB-leerlingen.
- Voltijd voorziening voor exceptioneel HB-leerlingen (1 tot 1,5%) in het basisonderwijs die niet afhankelijk is van een extreme ouderbijdrage, een VO-school met een voorziening waar leerlingen met ontwikkelingsgelijken leeftijdsadequaat kunnen starten in het VO (9 tot 10-jarigen).

- 36 van de 59 scholen geven aan in de toekomst een expertise pool te willen voor ondersteuning op de scholen.
- 32 van de 59 scholen geven aan in de toekomst op iedere school zijn eigen hoogbegaafdheid specialist te willen.
- 18 van de 59 scholen geven aan in de toekomst een speciale voorziening te willen voor dubbel-bijzondere hoogbegaafde leerlingen.
- 18 van de 59 scholen geven aan in de toekomst een Day a Week School voor leerlingen van groep 1 t/m 4 te willen.
- 9 van de 59 scholen geven aan in de toekomst voltijd HB onderwijs voor leerlingen van groep 1 t/m 8 te willen.
- 9 van de 59 scholen geven aan tevreden te zijn met de huidige voorzieningen binnen het SWV.

Aanwijzingen op basis van dit onderzoek:

D.m.v. de vragenlijst hebben we inzicht gekregen in de mate van ontwikkeling in de diverse onderdelen op de scholen. (Voorbeeld: Sommige scholen zijn al vergevorderd in het compacten en verrijken van de lesstof, maar hebben hun visie op het HB onderwijs nog niet beschreven).

Goed onderwijs voor HB leerlingen op onze scholen betekent dat scholen acties ondernemen op de “Schijf van 5 voor HB onderwijs”.

De aspecten die in onze visie beschreven worden, zijn weergegeven in het bovenstaande model.

Bij onze visie sluit aan dat er een passende ondersteuning op elke basisschool is. Dat houdt voor de aspecten uit de Schijf van 5 voor HB onderwijs het volgende in:

<i>Visie</i>	De visie op hoogbegaafdheid wordt door het gehele team gedragen.
<i>Professionaliseren</i>	Scholen hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en iedereen neemt ook deel aan deze professionalisering.
<i>Signaleren</i>	Scholen voeren structureel signalering van hoogbegaafde leerlingen voor alle groepen (1 t/m 8) uit.
<i>Compacten</i>	De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in groep 1 t/m 8 wordt de lesstof voor minimaal 1 of 2 vakgebieden compact aangeboden.
<i>Verrijken</i>	De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in alle leerjaren wordt de lesstof voor minimaal 1 of 2 vakgebieden verrijkt.

Voor het maken van een indeling van onderstaande begrippen, hebben we gebruik gemaakt van 2 instrumenten: het fasemodel van Novilo en de niveau indeling “Minimumeisen Basisondersteuning” van WijsSein.

Binnen ons SWV hanteren we de volgende begrippen:

1. Incidentele ondersteuning

Er zijn geen structurele onderwijsaanpassingen voor hoogbegaafde leerlingen.
In voorkomende gevallen wordt er incidenteel naar een oplossing gezocht voor een specifieke HB leerling.

2. Leerkracht gebonden ondersteuning

De schijf van 5 wordt niet op alle onderdelen binnen de school als passende onderwijsaanpassing voor hoogbegaafde leerlingen gerealiseerd. Er zijn verschillen in het team in het bieden van onderwijsaanpassingen.

3. Passende ondersteuning

In alle leerjaren is er een passend aanbod voor hoogbegaafde leerlingen.
De ondersteuning is echter niet voor alle hoogbegaafde leerlingen voldoende.

4. Extra ondersteuning

In alle leerjaren is er een passende ondersteuning voor hoogbegaafde leerlingen.
Er is een aanbod voor exceptioneel hoogbegaafdheid en/of twice- exceptional leerlingen al dan niet in een gespecialiseerde deeltijd voorziening.

Om een indicatie te kunnen geven van de ondersteuning aan HB leerlingen op de basisscholen bekijken we een aantal vragen nader. Het betreft de vragen die gericht zijn op: visie, signaleren, compacten, verrijken en professionalisering.
De antwoorden op deze vragen zijn gekoppeld aan de begrippen van ondersteuning.

Uitwerking van de vragen:

Vraag m.b.t. de visie

Hebben jullie op school een visie op hoogbegaafdheid?

We koppelen de antwoorden van deze vraag aan een niveau:

Kleur:	Antwoord:	Indeling:	Ondersteuning:
0	Wij hebben geen specifieke visie op hoogbegaafdheid.	1	Incidentele ondersteuning
0	De visie op hoogbegaafdheid verschilt per leerkracht.	2	Leerkracht gebonden ondersteuning
0	Onze visie op hoogbegaafdheid wordt door het gehele team gedragen.	3	Passende ondersteuning
0	Ieder teamlid onderwijst vanuit onze visie de hoogbegaafde leerlingen, signaleert daarbij ook de zogenaamde "moeilijke doelgroep".	4	Extra ondersteuning
0	Vanuit onze visie maken de hoogbegaafde leerlingen gebruik van de gevorderde ondersteuning en kunnen ze gebruik maken van een externe hoogbegaafdheidsvoorziening.	4	Extra ondersteuning

Vraag m.b.t. professionalisering:

Welke stelling is het meest passend bij jouw school?

We koppelen de antwoorden van deze vraag aan een niveau:

Kleur:	Antwoord:	Indeling:	Ondersteuning:
0	Wij hebben geen professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen.	1	Incidentele ondersteuning
0	Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en het is wisselend of vrijblijvend of collega's deelnemen aan deze professionalisering.	2	Leerkracht gebonden ondersteuning
0	Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en iedereen neemt ook deel aan deze professionalisering.	3	Passende ondersteuning

0	Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en iedereen neemt ook deel aan deze professionalisering. De professionalisering is niet langer op basiskennis en vaardigheden gericht, maar richt zich op gevorderde professionalisering.	4	Extra ondersteuning
---	--	---	---------------------

Vraag m.b.t. de signalering

Welke stelling is het meest passend bij jouw school?

We koppelen de antwoorden van deze vraag aan een niveau:

Kleur:	Antwoord:	Niveau:	Ondersteuning:
0	Niemand voert structureel signalering uit van hoogbegaafde leerlingen.	1	Reactieve ondersteuning
0	Wij voeren soms signalering uit van hoogbegaafde leerlingen, maar dit is per leerkracht afhankelijk en niet structureel.	2	Leerkracht afhankelijke ondersteuning
0	Wij voeren structureel signalering van hoogbegaafde leerlingen voor alle groepen (1 t/m 8) uit.	3	Basis ondersteuning
0	Wij voeren structureel signalering van hoogbegaafde leerlingen voor alle groepen (1 t/m 8) uit. Bovendien signaleren wij moeilijke doelgroepen (o.a. onderpresteerders, faalangstige leerlingen, perfectionistische leerlingen).	4	Gevorderde ondersteuning

Vraag m.b.t. het compacten

Hoe ziet het compacten van de lesstof van de hoogbegaafde leerlingen eruit?

We koppelen de antwoorden van deze vraag aan een niveau:

Kleur:	Antwoord:	Indeling:	Ondersteuning:
0	Wij compacten de lesstof niet.	1	Incidentele ondersteuning
0	De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en afhankelijk van de leerkracht wordt de lesstof gecompect.	2	Leerkracht gebonden ondersteuning

0	De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in groep 1 t/m 8 wordt de lesstof voor 1 of 2 vakgebieden compact aangeboden.	3	Passende ondersteuning
0	Ieder teamlid compact de lesstof voor hoogbegaafde leerlingen op 3 of meer vakgebieden en er is een verdergaande differentiatie (in leerdoelen, weektaak en instructie) met een verdergaand verrijkingsaanbod in en/of buiten de klas.	4	Extra ondersteuning
0	De hoogbegaafde leerlingen maken gebruik van Day a Week School, de lesstof wordt gecompact binnen de overige 4 lesdagen.	4	Extra ondersteuning

Vraag m.b.t. het verrijken

Hoe ziet het verrijken van de lesstof eruit?

We koppelen de antwoorden van deze vraag aan een niveau:

Kleur:	Antwoord:	Indeling:	Ondersteuning:
0	Wij verrijken de lesstof niet.	1	Incidentele ondersteuning
0	De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en afhankelijk van de leerkracht wordt de lesstof verrijkt.	2	Leerkracht gebonden ondersteuning
0	De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in alle leerjaren wordt de lesstof op 1 of 2 vakgebieden verrijkt.	3	Passende ondersteuning
0	Ieder teamlid verrijkt de lesstof voor hoogbegaafde leerlingen voor 3 of meer vakgebieden, dit in combinatie met een verdergaande differentiatie en een verdergaand ondersteuningsaanbod in en/of buiten de klas. Deze aanpassing is voor een grote groep hoogbegaafde leerlingen toereikend, maar voor een deel niet (exceptioneel hoogbegaafd en/of twice-exceptional).	4	Extra ondersteuning

0	De hoogbegaafde leerlingen kunnen gebruik maken van zeer gespecialiseerde ondersteuning, die naast het volledig compacten en het verrijken van de lesstof op 3 of meer vakgebieden, geboden wordt op het gebied van gedragsproblematiek en leerproblematiek. Ook een voorziening als Day a Week School valt onder deze gespecialiseerde ondersteuning.	4	Extra ondersteuning
---	--	---	---------------------

Hoofdstuk 5: Conclusies

Onderzoeksvraag: Hoe verzorgen de scholen binnen ons SWV passend onderwijs?

- 0 13,5% 8 scholen geven aan op geen van de 5 aspecten passende ondersteuning te geven.
- 0 11,9% 7 scholen geven aan op 1 van de 5 aspecten passende ondersteuning te geven.
- 0 8,5% 5 scholen geven aan op 2 van de 5 aspecten passende ondersteuning te geven.
- 0 27,1% 16 scholen geven aan op 3 van de 5 aspecten passende ondersteuning te geven.
- 0 32,2% 19 scholen geven aan op 4 van de 5 aspecten passende ondersteuning te geven.
- 0 6,8% 5 scholen geven aan op alle 5 de aspecten passende ondersteuning te geven.

Hoofdstuk 6: Aanbevelingen

Op basis van ons onderzoek komen wij tot de volgende aanbevelingen die nader uitgewerkt kunnen worden om het dekkende netwerk voor de hoogbegaafde leerlingen in ons samenwerkingsverband te vergroten.

De aspecten uit de “Schijf van 5 voor HB onderwijs” leiden tot onderstaande aanbevelingen:

1. Scholing van personeel op de basisscholen: met aandacht voor het ontwikkelen van een visie, een beleid en met name ook het structureel signaleren van deze leerlingen. Hierbij moet rekening gehouden worden met het scholingsaanbod wat besturen zelf al binnen hun academies verzorgen.
2. Een jaar lang een paar deskundigen (expertisepool) beschikbaar stellen om het HB-onderwijs op de scholen een impuls te geven met als doel om alle scholen op een hoger niveau te krijgen.
3. Het ontwikkelen en onderhouden van een lerend netwerk voor voortdurende uitwisseling van materialen en methodieken, mogelijk door middels van een intervisiegroep hoogbegaafdheid.
4. Een onderwijsaanbod voor jonge (groep 1 t/m 4) HB-leerlingen op de basisschool.

Verder heeft het onderzoek de volgende aanbevelingen opgeleverd:

5. Het organiseren van een passende onderwijsplek voor dubbel –bijzondere leerlingen.
6. In samenwerking met het SWV-VO het organiseren van een negende groep (voor jonge leerlingen die al naar het VO gaan).
7. Voortzetten DWS voor groep 5 t/m 8, op basis van behoefte van basisscholen, zodat er voor elke school een plek is.

Literatuurlijst

Davis, G.A. & Rimm, S.B (2014), *Education of the gifted and talented*

Bakx, A, de Boer, E, van den Brand, M. & van Houtert, T (2016), *Werken met begaafde leerlingen in de klas.*

Schrover, E (2015), *Uitdagend onderwijs aan begaafde leerlingen.*

Bijlagen:

Bijlage A: de vragenlijst “Passend onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen op de scholen binnen het Samenwerkingsverband ZK.”

Passend Onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen op de scholen binnen het Samenwerkingsverband PO-ZK

Inleiding:

Met deze vragenlijst willen wij in kaart brengen hoe er op dit moment op de basisscholen binnen ons samenwerkingsverband onderwijs gegeven wordt aan de hoogbegaafde leerlingen. De uitkomst van dit onderzoek zal ons in staat stellen om plannen te ontwikkelen om het dekkend netwerk voor deze leerlingen te vergroten en meer passend te maken.

We stellen het zeer op prijs als er per school één vragenlijst ingevuld wordt. Aanbevolen wordt om deze vragenlijst met de betrokken personen rondom het beleid van hoogbegaafdheid op school (directeur, IB'er, HB specialist, plusklas leerkracht etc.) samen in te vullen.

Het eerste gedeelte van de vragenlijst probeert de feitelijke situatie op de scholen in kaart te brengen, het tweede gedeelte is gericht op de toekomst: wat moet er volgens u nog gebeuren om het onderwijs in Zuid-Kennemerland aan deze doelgroep te optimaliseren? Het invullen van de vragenlijst vraagt ongeveer 10 minuten van uw tijd. Wij willen u bij voorbaat alvast heel hartelijk bedanken voor uw medewerking!

Sandra Schelfaut en Maria Zaal, onderwijsconsulenten samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland

Naam:

Functie:

Basisschool:

Bestuur waartoe de school behoort:

Hebben jullie op school een visie op hoogbegaafdheid?

- () Wij hebben geen specifieke visie op hoogbegaafdheid.
- () De visie op hoogbegaafdheid verschilt per leerkracht.
- () Onze visie op hoogbegaafdheid wordt door het gehele team gedragen.
- () Ieder teamlid onderwijst vanuit onze visie de hoogbegaafde leerlingen, signaleert daarbij ook de zogenaamde “moeilijke doelgroep”.

☐ Vanuit onze visie maken de hoogbegaafde leerlingen gebruik van de gevorderde ondersteuning en kunnen ze gebruik maken van een externe hoogbegaafdheidsvoorziening.

Heeft de school een beleidsplan hoogbegaafdheid opgesteld?

- ☐ Ja
☐ Nee

Staat het onderwijsaanbod voor hoogbegaafde leerlingen beschreven in het onderwijsprofiel?

- ☐ Ja
☐ Nee

Maakt de school gebruik van externe partners om het onderwijs aan hoogbegaafde kinderen te laten slagen? (Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.)

- ☐ Nee
☐ Externe deskundigen
☐ Bestuur
☐ Samenwerkingsverband
☐ VO Scholen

Is er een teamlid gespecialiseerd in hoogbegaafdheid?

- ☐ Nee
☐ Ja, minstens 1 teamlid met praktijkervaring, zonder gerichte opleiding.
☐ Ja, minstens 1 teamlid die middels opleiding of nascholing gespecialiseerd is in hoogbegaafdheid.

Professionalisering hoogbegaafdheid: Welke stelling is het meest passend bij jouw school?

- ☐ Wij hebben geen professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen.
☐ Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en het is wisselend of vrijblijvend of collega's deelnemen aan deze professionalisering.
☐ Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en iedereen neemt ook deel aan deze professionalisering.
☐ Wij hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en iedereen neemt ook deel aan deze professionalisering. De

professionalisering is niet langer op basiskennis en vaardigheden gericht, maar richt zich op gevorderde professionalisering.

Signaleren: Welke stelling is het meest passend bij jouw school?

- ☐ () Niemand voert structureel signalering uit van hoogbegaafde leerlingen.
- ☐ () Wij voeren soms signalering uit van hoogbegaafde leerlingen, maar dit is per leerkracht afhankelijk en niet structureel.
- ☐ () Wij voeren structureel signalering van hoogbegaafde leerlingen voor alle groepen (1 t/m 8) uit.
- ☐ () Wij voeren structureel signalering van hoogbegaafde leerlingen voor alle groepen (1 t/m 8) uit. Bovendien signaleren wij moeilijke doelgroepen (o.a. onderpresteerders, faalangstige leerlingen, perfectionistische leerlingen).

Is het lesmateriaal voor de hoogbegaafde leerlingen afkomstig van hogere leerjaren of specifiek voor deze doelgroep ontwikkeld/aangeschaft?

- ☐ () Het lesmateriaal is afkomstig van hogere leerjaren.
- ☐ () Het lesmateriaal is specifiek ontwikkeld/aangeschaft voor hoogbegaafde leerlingen.

Is er in elk leerjaar een plusaanbod? (Binnen of buiten de groep)

- ☐ () Nee
- ☐ () Ja, vanaf groep 1 t/m 8
- ☐ () Ja, vanaf groep 2 t/m 8
- ☐ () Ja, vanaf groep 3 t/m 8
- ☐ () Ja, vanaf groep 4 t/m 8
- ☐ () Ja, vanaf groep 5 t/m 8
- ☐ () Ja, vanaf groep 6 t/m 8
- ☐ () Ja, in groep 7 en 8

Welke begeleidingsmaatregelen worden bij hoogbegaafde leerlingen door school ingezet? (Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.)

- ☐ () Versnellen
- ☐ () Compacten
- ☐ () Verrijkingsonderwijs binnen de groep
- ☐ () Verrijkingsonderwijs buiten de groep (plusklas)
- ☐ () Day a Week School

Hoe ziet het compacten van de lesstof van de hoogbegaafde leerlingen eruit?

- ☐ () Wij compacten de lesstof niet.
- ☐ () De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en afhankelijk van de leerkracht wordt de lesstof gecompact.

- ☐ De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in groep 1 t/m 8 wordt de lesstof voor 1 of 2 vakgebieden compact aangeboden.
- ☐ Ieder teamlid compact de lesstof voor hoogbegaafde leerlingen op 3 of meer vakgebieden en er is een verdergaande differentiatie (in leerdoelen, weektaak en instructie) met een verdergaand verrijkingsaanbod in en/of buiten de klas.
- ☐ De hoogbegaafde leerlingen maken gebruik van Day a Week School, de lesstof wordt gecompact binnen de overige 4 lesdagen.

Hoe ziet het verrijken van de lesstof eruit?

- ☐ Wij verrijken de lesstof niet.
- ☐ De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en afhankelijk van de leerkracht wordt de lesstof verrijkt.
- ☐ De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in alle leerjaren wordt de lesstof op 1 of 2 vakgebieden verrijkt.
- ☐ Ieder teamlid verrijkt de lesstof voor hoogbegaafde leerlingen voor 3 of meer vakgebieden, dit in combinatie met een verdergaande differentiatie en een verdergaand ondersteuningsaanbod in en/of buiten de klas. Deze aanpassing is voor een grote groep hoogbegaafde leerlingen toereikend, maar voor een deel niet (exceptioneel hoogbegaafd en/of twice-exceptional).
- ☐ De hoogbegaafde leerlingen kunnen gebruik maken van zeer gespecialiseerde ondersteuning, die naast het volledig compacten en het verrijken van de lesstof op 3 of meer vakgebieden, geboden wordt op het gebied van gedragsproblematiek en leerproblematiek. Ook een voorziening als Day a Week School valt onder deze gespecialiseerde ondersteuning.

Ruimte voor opmerkingen n.a.v. de vragenlijst:

(niet verplicht)

Toelichting:

In de vragen hierboven hebben wij u gevraagd naar de feitelijke situatie van dit moment. De vraag hieronder probeert al uw wensen te inventariseren m.b.t. de toekomst van het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen. Er wordt een aantal suggesties genoemd die meer of minder passen bij uw eigen visie. Ook is hier ruimte om nog allerlei andere "droomscenario's" te schetsen.

Wat heeft u als school nodig om passend onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen te optimaliseren? (Meerdere antwoorden mogelijk.)

- ☐ Scholing van het personeel
- ☐ FTE, meer formatie om een teamlid als HB Specialist in te zetten
- ☐ Materiaal speciaal geschikt voor hoogbegaafde leerlingen
- ☐ Coaching

☐ Anders, nl

Welke van onderstaande ideeën zou u in de toekomst gerealiseerd willen zien binnen ons Samenwerkingsverband? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Voltijd HB onderwijs voor leerlingen van groep 1 t/m 8.
- ☐ Een speciale voorziening voor dubbel-bijzonder hoogbegaafde leerlingen.
- ☐ Day a Week School voor leerlingen groep 1 t/m 4.
- ☐ Een expertise pool voor scholen die ondersteuning nodig hebben op het gebied van hoogbegaafdheid.
- ☐ Iedere school heeft zijn eigen specialist hoogbegaafdheid.
- ☐ Ik ben tevreden met de huidige voorzieningen binnen het SWV.
- ☐ Anders, nl.....

Bedankt voor het invullen!

Maria Zaal

Sandra Schelfaut

Onderwijs Consulenten Samenwerkingsverband PO-ZK

Minimumeisen basisondersteuning

Niveau

1. Reactieve ondersteuning

De (hoog)begaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs zonder enige passende onderwijs aanpassing. Er wordt reactief gereageerd op onderwijsbehoeftes (vraag vanuit ouders).

2. Leerkracht afhankelijke ondersteuning

De (hoog)begaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en afhankelijk van de leerkracht zijn er in het leerjaar (enkele) passende onderwijs aanpassingen in de klas.

3. Basis-ondersteuning

De (hoog)begaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in alle leerjaren vindt structureel signalering en een tot een op zekere hoogte passend onderwijs aanpassing plaats in de klas. De aanpassing is echter niet voor alle hoogbegaafde leerlingen toereikend.

4. Gevorderde ondersteuning

De (hoog)begaafde leerlingen maken gebruik van de basisondersteuning, maar de zogenaamde moeilijke doelgroep wordt ook gesignaleerd en er is tevens een verdergaande differentiatie en een verdergaand ondersteuningsaanbod in en/of buiten de klas. De aanpassing is voor een grotere groep hoogbegaafde leerlingen toereikend, maar voor een deel niet (exceptioneel hoogbegaafd en/of twice-exceptional).

5. Gespecialiseerde ondersteuning

De (hoog)begaafde leerlingen maken gebruik van de gevorderde ondersteuning en kunnen gebruik maken van zeer gespecialiseerde ondersteuning in gedragsproblematiek en leerproblematiek. Ook een voorziening als voltijds onderwijs voor (extreem) hoogbegaafde leerlingen valt onder deze gespecialiseerde ondersteuning.

Fasemodel Novilo

De fases zoals Novilo die voor basisscholen hanteert zijn de volgende:

1. School heeft een minimaal gedifferentieerd aanbod, vrijwel geen aanpassingen voor leerlingen met meer mogelijkheden. Leerlingen worden niet aanvullend begeleid om tot hogere prestaties te komen
2. School een gedifferentieerd onderwijsaanbod in aanbod en instructie op de kerndoelen om het grootste deel van de leerlingen tegemoet te komen. Leerkrachten zijn getraind om tekenen van meer talent en/of onderpresteren te herkennen en op basis hiervan het aanbod aan te passen.
3. School heeft een gedifferentieerd onderwijsaanbod in aanbod en instructie op de kerndoelen om het grootste deel van de leerlingen tegemoet te komen. In aanvulling zijn de kennis en materialen aanwezig om in aanvulling op de kerndoelen extra opdrachten in de reguliere groep aan te bieden. Leerkrachten zijn getraind om tekenen van meer talent en/of onderpresteren te herkennen en op basis hiervan het aanbod aan te passen.
4. In aanvulling op niveau 3 is er een parttime aanbod voor de excellerende leerling waarbij ze begeleid worden in hogere denkvaardigheden en inhoud op niveau aangeboden krijgen
5. Voor de leerlingen die in bovenstaande settings nog niet goed tot hun recht komen en hun welbevinden niet goed is, is er een fulltime talentaanbod waarin de leerlingen intensief begeleidt worden door specialisten om recht te doen aan hun unieke mogelijkheden en begeleidingsbehoeften

Bijlage D: SWV PO-ZK “Schijf van 5 voor HB onderwijs”

Goed onderwijs voor HB leerlingen op onze scholen betekent dat scholen acties ondernemen op de “Schijf van 5 voor HB onderwijs”.

De aspecten die in onze visie beschreven worden, zijn weergegeven in het bovenstaande model.

Bij onze visie sluit aan dat er een passende ondersteuning op elke basisschool is. Dat houdt voor de aspecten uit de schijf van 5 voor HB onderwijs het volgende in:

<i>Visie</i>	De visie op hoogbegaafdheid wordt door het gehele team gedragen.
<i>Professionaliseren</i>	Scholen hebben een professionaliseringsplan op het gebied van het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen en iedereen neemt ook deel aan deze professionalisering.
<i>Signaleren</i>	Scholen voeren structureel signalering van hoogbegaafde leerlingen voor alle groepen (1 t/m 8) uit.
<i>Compacten</i>	De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in groep 1 t/m 8 wordt de lesstof voor 1 of 2 vakgebieden compact aangeboden.
<i>Verrijken</i>	De hoogbegaafde leerlingen volgen het reguliere onderwijs en in alle leerjaren wordt de lesstof op 1 of 2 vakgebieden verrijkt.